Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6810

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Čekijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6810)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Čekija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės

([4]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. birželio 1 d. Čekija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. rugsėjo 8 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Čekijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. spalio 16 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Čekija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. balandžio 24 d. Čekija pateikė savo 2024 m. nacionalinę reformų programą ir 2024 m. balandžio 30 d. pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 8 straipsnio 1 dalį – savo 2024 m. konvergencijos programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Čekijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Čekijos. Joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Čekija įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Čekijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Čekijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 3,2 % BVP 2022 m. iki 3,7 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 44,2 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 44,0 % 2023 m. pabaigoje. Kaip paskelbta 2023 m. kovo 8 d. Komisijos komunikate „2024 m. fiskalinės politikos gairės“, Komisija, laikydamasi galiojančių teisės nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, imasi pirmųjų veiksmų, kad pradėtų deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime aptarta Čekijos biudžeto būklė, nes šalies valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad atsižvelgdama į šį vertinimą ir apsvarsčiusi Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį, 2024 m. liepos mėn. Komisija nesiūlys dėl Čekijos pradėti perviršinio deficito procedūros;

([9]) Dok. ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1.

([10]) 2023 m. spalio 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. rugsėjo 8 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Čekijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([12]) Čekijai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([13]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Čekijai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Čekijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo stabdomoji (jos kryptis ([14]) – 0,9 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo stabdomasis ir sudarė 0,7 % BVP. Čia įtrauktas išlaidų, susijusių su tikslinėmis skubios paramos priemonėmis namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, sumažėjimas 0,1 % BVP, taip pat išlaidų, susijusių su laikinosios apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims, sumažėjimas 0,1 % BVP. Apibendrinant, numatomas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Išlaidos, finansuojamos Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, 2023 m. sudarė 1,1 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 4,4 % BVP, t. y. 0,5 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Čekija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Čekija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pavyzdžiui, į renovaciją energijos vartojimo efektyvumui užtikrinti ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą, geležinkelių modernizavimą ir didesnę saugą, taip pat elektrifikavimo projektų rengimą, žemių ir savivaldybių apsaugą nuo potvynių ir vandens sulaikymą jose, Čekijos įmonių projektus, kuriais siekiama mažinti vandens suvartojimą ir taikyti žiedinius sprendimus įmonėms, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, taip pat skaitmeninių prietaisų tiekimą mokykloms. Tos viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(12) 2024 m. konvergencijos programoje numatyta, kad pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 1,4 % 2024 m. ir 2,6 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 2,7 % 2024 m. ir 2,4 % 2025 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 2,3 % BVP 2024 m. ir taps 2,1 % BVP 2025 m., o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 45,5 %, o iki 2025 m. pabaigos – iki 46,4 %. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 1,6 % BVP 2026 m. ir 1,2 % 2027 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu Sutartyje nustatyta 3 % BVP deficito pamatinė vertė. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu padidės iki 47,1 % 2026 m. ir stabilizuosis 2027 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,2 % 2024 m. ir 2,8 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą SVKI bus 2,5 % 2024 m. ir 2,2 % 2025 m.;

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,4 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų padidėti iki 45,2 %. Deficito sumažėjimas 2024 m. daugiausia susijęs su priemonių, skirtų didelių energijos kainų poveikiui švelninti, panaikinimu ir konsolidavimo priemonių rinkinio įgyvendinimu. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinės politikos kryptis bus stabdomoji ir toks stabdomasis poveikis sudarys 2,3 % BVP;

(15) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,5 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Čekijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, 2024 m. Priemonės paskolomis, tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,1 % BVP, palyginti su 0 % BVP 2023 m.;

([12]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Čekijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Čekijos konvergencijos programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 19).

([13]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Čekijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 10,5 %.

([14]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

(16) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([15]), kad Čekija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų ([16]) nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 6,0 %. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžetus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Čekijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. sumažės 1,1 %, t. y. jų augimas bus mažesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(17) be to, Taryba rekomendavo, kad Čekija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Taryba taip pat rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Čekija turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([17]) 2023 m. sudarys 1,2 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys - 0,2 % BVP, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Konkrečiai, daroma prielaida, kad nenumatyto pelno mokestis liks galioti 2024 ir 2025 m. ([18]) Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, tos projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,4 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ([19]) fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 2,2 % BVP poveikį. Neatidėliotinos energijos paramos priemonės buvo laipsniškai panaikintos 2023 ir 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Be to, numatoma visas su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Tai taip pat atitinka Tarybos rekomendaciją;

(18) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Čekija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos sumažės iki 4,2 % BVP nuo 4,4 % BVP 2023 m. Šį sumažėjimą lemia 2014–2020 m. Sąjungos struktūrinių fondų programavimo laikotarpio, kurio lėšomis buvo galima naudotis iki 2023 m., pabaiga. Atsižvelgiant į šį papildomą veiksnį, laikoma, kad 2024 m. viešosios investicijos atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2023 m. savo ruožtu turėtų sumažėti iki 1,1 % BVP (nuo 1,0 % BVP 2024 m.); Šį sumažėjimą lemia 2014–2020 m. Sąjungos struktūrinių fondų programavimo laikotarpio, kurio lėšomis buvo galima naudotis iki 2023 m., pabaiga;

(19) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1,9 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 45,5 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi neigiamą nominalųjį balansą, kurį iš dalies atsveria nominaliojo BVP augimas;

(20) Čekijos struktūrinis biudžeto balansas sumažėjo nuo vidutiniškai beveik subalansuoto biudžeto 2014–2019 m. laikotarpiu iki - 2,9 % 2023 m. Taip atsitiko dėl nuolatinių priemonių, tokių kaip gyventojų pajamų mokesčio sumažinimas ir socialinio draudimo išmokų padidinimas, įskaitant automatinį pensijų indeksavimą pagal infliaciją, kurios nebuvo finansuojamos iš atitinkamo pajamų augimo. Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu papildomą spaudimą fiskaliniam tvarumui daro su senėjimu susijusių išlaidų augimas. 2023 m. Čekija iš dalies pakeitė pirmąją pensijų sistemos pakopą, įskaitant sumažintą pensijų indeksavimą ir griežtesnį ankstyvo išėjimą į pensiją taikymą. Vis dėlto, be papildomų pokyčių, numatoma, kad dėl prognozuojamo išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficiento padvigubėjimo ([20]), pensinio amžiaus apribojimo ir vis dar didelio ankstyvą išėjimą į pensiją pasirenkančių žmonių skaičiaus išlaidos pensijoms iki 2060 m. padidės maždaug 3 procentiniais punktais.

([15]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Čekijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Čekijos konvergencijos programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 22).

([16]) Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones; ii) palūkanų išlaidas; iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

([17]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

([18]) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje iš esmės daroma prielaida, kad priemonės, kurios, Čekijos teigimu, liks galioti iki 2024 m. pabaigos, darys poveikį biudžetui ir 2025 m.

([19]) Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui; ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas; iv) Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP augimo tempu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

([20]) Remiantis 2024 m. balandžio mėn. Komisijos paskelbta 2024 m. ataskaita dėl senėjimo.

Prognozuojamas su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų padidėjimas vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu gali padidinti riziką fiskaliniam tvarumui, nebent jis būtų finansuojamas iš atitinkamo pajamų augimo. Vyriausybė siūlo teisės aktais nustatytą pensinį amžių susieti su tikėtina gyvenimo trukme ir sulėtinti naujai skiriamų pensijų augimą. Jei šie pakeitimai būtų įgyvendinti, pensijų sistemos fiskalinis tvarumas padidėtų. Kitos galimos priemonės ilgalaikio fiskalinio tvarumo problemai spręsti apima darbo jėgos pasiūlos didinimą teikiant paskatas didinti pensinio amžiaus sulaukusių asmenų dalyvavimo lygį;

(21) konkurencingumą ir našumą stabdo darbuotojų trūkumas. Kaip matyti iš mažo moterų užimtumo lygio kelerius metus po gimdymo, motinų užimtumas galėtų būti didinamas. Be to, kad trūksta prieinamų vaikų priežiūros paslaugų, mažiau uždirbančius tėvus, visų pirma motinas, nuo grįžimo į darbą atgraso mokesčių ir išmokų sistema. Trejų metų vaiko priežiūros atostogų laikotarpiai, dideli mokesčių atskaitymai nedirbantiems sutuoktiniams ir išmokos šeimai, kuriomis mažiau uždirbantis iš tėvų skatinamas pasinaudoti ilgomis atostogomis, neskatina tėvų, visų pirma motinų, dirbti arba ieškoti darbo. 2022 m. antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų darbo užmokesčio apmokestinimas viršijo Sąjungos vidurkį ir to paties lygio darbo užmokestį gaunančių vienišų asmenų mokesčių pleištą. Mažiau uždirbančių tėvų skatinimas dirbti arba ieškoti darbo taip pat padėtų padidinti pensijų sistemos pajamas;

(22) bendros Čekijos mokestinės pajamos, palyginti su BVP, 2022 m. buvo gerokai mažesnės už Sąjungos vidurkį (35,3 %, palyginti su 40,2 % Sąjungos vidurkiu). Mokesčių bazės išplėtimas didinant augimui mažiau kenkiančių mokesčių dalį yra galimybė paremti ekonomikos augimą ir fiskalinį tvarumą. Periodiniai nekilnojamojo turto mokesčiai yra vieni iš mažiausiai augimui kenkiančių mokesčių, tačiau pajamos iš periodinio nekilnojamojo turto apmokestinimo yra labai mažos – 0,2 % BVP, palyginti su 1,0 % BVP Sąjungos vidurkiu (2022 m.). Nepaisant periodinių nekilnojamojo turto mokesčių padidėjimo 2024 m., periodinio pastatų ir vienetų apmokestinimo sistema grindžiama nekilnojamojo turto vieta, o tai lemia nevienodą tos pačios vertės turto apmokestinimą ir neatspindi turto vertės pokyčių. Įgyvendinus turto vertinimo sistemą, pagal kurią kaip mokesčio bazė pasirenkama turto vertė, turto vertė suderinama su rinkos verte ir sudaromos sąlygos turto vertę reguliariai atnaujinti, padidėtų mokesčio, kaip priemonės nekilnojamojo turto kainų kilimui sušvelninti, veiksmingumas ir būtų našiau naudojamas esamas būstų ūkis. Tai, savo ruožtu, padidintų būsto įperkamumą ir žmonių galimybes keisti gyvenamąją vietą dėl darbo, skatintų ekonomikos augimą ir padidintų pajamas iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių;

(23) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Čekijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyriaus „REPowerEU“ įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Čekija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama atitinkamus uždavinius, kartu didindama įsisavinimo pajėgumus. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo lėšų įsisavinimą ypač varžo riboti kai kurių įgyvendinančiųjų institucijų administraciniai gebėjimai. Tai ypač akivaizdu tose srityse, kuriose reikia daugiau ekspertinių žinių, kaip antai skaitmeninės ir žaliosios pertvarkų atveju. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(24) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([21]) 18 straipsnį, Čekija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Čekija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, bet vis dar yra spręstinų

([21]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

uždavinių ir didelių skirtumų tarp regionų. Į vystymosi spąstus yra patekę šiaurės vakarų regionas ir, kiek mažesniu mastu, Moravijos–Silezijos kraštas. Būtina sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas ir kartu stiprinti administracinius gebėjimus, visų pirma tuose regionuose. Sanglaudos politikos programos sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Kad mažos savivaldybės, mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) bei vietos nevyriausybinės organizacijos geriau įsisavintų Sąjungos lėšas, visų pirma būtina plėtoti regionų administracinius gebėjimus, gerinti jų partnerystę ir didinti jų atsakomybę. Siekiant paspartinti žaliąją pertvarką, reikia įgyvendinti investicijas, kuriomis būtų remiamas tvarus miesto ir regioninis transportas ir alternatyviųjų degalų infrastruktūra, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, taip pat investicijas į energijos vartojimo efektyvumą ir žiedinę ekonomiką. Svarbu užbaigti planuojamus prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus, daugiausia dėmesio skiriant natūralaus vandens sulaikymo priemonėms. Taip pat vienas iš prioritetų yra didinti iš Ukrainos perkeltų asmenų, kuriems suteikta laikina apsauga, integraciją, be kita ko, darbo rinkoje, atsižvelgiant į jų įgūdžius. Ir toliau svarbu sutelkti dėmesį į priemonių, susijusių su nepalankioje padėtyje esančiomis grupėmis, pavyzdžiui, romais, poveikį;

(25) atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą, daugiau dėmesio reikia skirti galimybėms sutelkti daugiau privačiojo sektoriaus išteklių, visų pirma plačiau naudojant finansines priemones, derinamas su dotacijomis. Taikant tokias novatoriškas priemones galima panaudoti daugiau privačių investicijų, ypač į energijos vartojimo efektyvumą, švarios energijos sprendimus ir verslo plėtrą. Siekiant įgyvendinti sanglaudos politikos programų finansines priemones, turėtų būti veiksmingiau panaudojami Nacionalinio plėtros banko pajėgumai. Atsižvelgiant į Čekijos siekį pakilti į aukštesnį nei vidutinį novatoriškumo lygį, šaliai taip pat reikėtų pasinaudoti Europos strateginių technologijų platforma, sukurta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([22]), skaitmeninių technologijų ir giliųjų technologijų inovacijų, švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų ir biotechnologijų srityse ir, kai aktualu, pramonės pertvarkai remti, laikantis nacionalinės pažangiosios specializacijos strategijos;

(26) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Čekijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su viešuoju administravimu ir konkurencingumu;

(27) jaučiamas spaudimas Čekijos viešojo administravimo sektoriaus, kaip darbdavio, patrauklumui ir valstybės tarnybos gebėjimui išlaikyti talentingus darbuotojus. Tai ypač aktualu kalbant apie ekspertų, vadovų ir informacinių technologijų srities darbo vietas. 2023 m. įsigaliojo Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimai, kuriais nustatoma vyresniųjų valstybės tarnautojų kadencijos trukmė, greitesni įdarbinimo procesai ir platesnės galimybės pritraukti išorės kandidatus. Tačiau žmogiškųjų išteklių valdymo susiskaidymas trukdo laikytis sistemiškesnio požiūrio į talentų valdymą. Čekijos viešosios administracijos dydis yra mažesnis už Sąjungos vidurkį tiek pagal išlaidas, tiek pagal darbuotojų skaičių. Vis dėlto panašaus išsilavinimo lygio darbuotojų darbo užmokestis yra mažesnis nei privačiajame sektoriuje ir realiai sumažėjo daugiau kaip 10 %, palyginti su 2004 m. – tai dar labiau sumažino valstybės tarnybos patrauklumą. Būtina stiprinti Čekijos viešosios administracijos gebėjimus pritraukti, išlaikyti ir ugdyti talentingus darbuotojus, kad būtų vis labiau didinamas jos veiksmingumas ir paslaugų kokybė;

(28) Čekijos viešasis administravimas atlieka esminį vaidmenį išlaikant ekonomikos konkurencingumą, nes jis formuoja reglamentavimo aplinką ir viešąsias investicijas, visų pirma susijusias su dvejopa pertvarka. Čekijos viešojo sektoriaus veiklos rezultatai ir valdžios sektoriaus veiksmingumas 2022 m. išliko stabilūs ir artimi Sąjungos vidurkiui. Tačiau tebėra problemų strateginio valdymo ir įrodymais pagrįsto politikos formavimo srityse. Todėl reikia mažinti susiskaidymą į departamentus ir stiprinti strateginio valdymo gebėjimus siekiant geresnio strategijų nuoseklumo ir jų įgyvendinimo visose politikos srityse. Suskaidyti Čekijos vietos administraciniai gebėjimai yra svarbus veiksnys, dėl kurio, be kita ko, smulkieji paramos gavėjai negali veiksmingai pasinaudoti Sąjungos lėšomis. Mažųjų savivaldybių, MVĮ ir vietos nevyriausybinių organizacijų vykdomas Sąjungos lėšų įsisavinimas pagerėtų, jei būtų teikiama parama pareiškėjams, pavyzdžiui, skiriant bendrus projektų vadovus ir teikiant išsamią informaciją apie tai, kaip jie gali vienoje vietoje kreiptis dėl Sąjungos finansavimo. Šiuo atžvilgiu prioritetas – plėtoti tikslinę paramą siekiant stiprinti vietos administracinius gebėjimus struktūriškai paveiktuose regionuose, pavyzdžiui, šiaurės vakarų ir Moravijos–Silezijos regionuose. Geras Teisingos pertvarkos fondo pavyzdys rodo, kad regionai veiktų dinamiškiau, jei jiems būtų suteiktas svarbesnis vaidmuo nustatant savo konkrečius poreikius;

([22]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(29) Čekijos inovacijų diegimo veiklą ir toliau stabdo neveiksmingas technologijų ir žinių perdavimas ir silpni akademinės bendruomenės ir pramonės sektoriaus ryšiai. Įmonių finansuojamos viešosios mokslinių tyrimų ir plėtros išlaidos tebesiekia maždaug pusę Sąjungos vidurkio (0,023 % BVP, palyginti su 0,045 % Sąjungos vidurkiu) ir pastaraisiais metais jos mažėjo, o tai rodo, kad akademinės bendruomenės ir verslo subjektų tarpusavio bendradarbiavimas ir tokio bendradarbiavimo paskatos yra menki. Tai daro didelį neigiamą poveikį mokslinių tyrimų rezultatų perkėlimui į ekonomiką ir riboja Čekijos inovacijų pajėgumus, kaip matyti, pavyzdžiui, iš mažo patentų paraiškų skaičiaus, kuris tebėra gerokai mažesnis už Sąjungos vidurkį (0,83 procentinio punkto vienam milijardui BVP 2020 m., palyginti su Sąjungos vidurkiu – 3,4 procentinio punkto). Šią problemą galėtų padėti spręsti priemonės, kuriomis struktūriškai gerinamas ir stiprinamas technologijų perdavimas Čekijoje ir kuriomis konkrečiai siekiama didinti technologijų perdavimo veiksmingumą ir sudaryti palankesnes sąlygas steigti atskirtąsias įmones. Tikimasi, kad 2024 m. birželio 9 d. pradėjus įgyvendinti programos „Horizontas“ politikos rėmimo priemonės projektą Čekijai bus suteikta konkreti parama ir politinės rekomendacijos, susijusios su mokslo ir verslo ryšių stiprinimu;

(30) mažėja studijuojančių aukštosiose mokyklose ir įgyjančių aukštąjį išsilavinimą, o tai didina kvalifikuotų darbuotojų trūkumą. Nuo 2021 m. tretinį išsilavinimą įgyjančių 25–34 m. asmenų skaičius mažėja ir yra ketvirtas mažiausias Sąjungoje (33,7 %, palyginti su 43,1 % Sąjungos vidurkiu), o tai toli gražu neatitinka Sąjungos tikslo – 45 %. 2016–2021 m. įstojusiųjų mokytis skaičius sumažėjo 11,6 %. Mokymosi nebaigusių asmenų skaičius tebėra didelis. Finansinė parama studentams vis dar yra maža (2,5 % viešųjų išlaidų, palyginti su 18,8 % Sąjungos vidurkiu), nepaisant empirinių įrodymų, rodančių didelę investicijų į aukštąjį mokslą grąžą našumo prasme;

(31) darbuotojų trūkumas ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis tebėra skubiai spręstinos problemos, trukdančios augti Čekijos ekonomikos konkurencingumui. Jas būtų galima spręsti įvairiomis priemonėmis, tokiomis kaip reglamentuojamųjų profesijų reforma ir aktyvesnis trišalių platformų, kuriose bendrai dirba atitinkami suinteresuotieji subjektai ar ekspertai siekdami spręsti ilgalaikio kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemą, dalyvavimas. Be to, Čekijai teko didžiausias vienam gyventojui tenkantis iš Ukrainos perkeltų asmenų, kuriems suteikta laikina apsauga, srautas visoje Sąjungoje. Tačiau daugiau kaip 50 % jų dirba mažiau kvalifikuotą darbą nei dirbo Ukrainoje, o kaip akivaizdi kliūtis nurodomas kalbos barjeras. Be to, maždaug 30 % jų taip pat teigė, kad kliūtis geresniam darbui gauti yra kvalifikacijos pripažinimas. Supaprastinus užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą ir į darbo rinką įtraukus daugiau asmenų iš nepakankamai atstovaujamų grupių, įskaitant asmenis, perkeltus iš Ukrainos taikant laikinąją apsaugą, įtampa darbo rinkoje galėtų sumažėti,

REKOMENDUOJA Čekijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([23]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, o valdžios sektoriaus skolą – apdairaus lygio. Imtis priemonių ilgalaikiam fiskaliniam pensijų sistemos tvarumui užtikrinti. Sumažinti mokesčių ir išmokų sistemos paskatas tėvams negrįžti į darbą, kad būtų skatinamas aktyvesnis moterų dalyvavimas darbo rinkoje. Didinti paskatas žmonėms, artėjantiems prie pensinio amžiaus, dirbti toliau. Imtis veiksmų pajamoms iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių padidinti.

2. Stiprinti administracinius gebėjimus valdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, spartinti investicijas ir išlaikyti reformų įgyvendinimo pagreitį. Spręsti atitinkamus uždavinius, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, imtis veiksmų, kad būtų geriau panaudojami privačiojo sektoriaus ištekliai, be kita ko, panaudojant novatoriškas finansavimo priemones, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

([23]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

3. Stiprinti Čekijos viešosios administracijos gebėjimus pritraukti, išlaikyti ir ugdyti talentingus darbuotojus, visų pirma turinčius analitinių, valdymo ir informacinių technologijų įgūdžių. Mažinti susiskaidymą į departamentus ir stiprinti strateginio valdymo gebėjimus, siekiant didesnio politikos krypčių nuoseklumo. Remti savivaldybių administracijų bendradarbiavimą, be kita ko, teikiant paramą administracinių gebėjimų stiprinimui, skirtą struktūriškai paveiktiems regionams.

4. Skatinti inovacijas gerinant technologijų perdavimą iš akademinės bendruomenės į įmones, remiant atskirtųjų įmonių ir startuolių steigimą, ir didinant dalyvavimą tretinio mokslo sistemoje. Didinti ekonomikos konkurencingumą sprendžiant įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą, supaprastinant užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą ir didinant nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.